

1. Indledning

Det fremgår af Børne- og familiepolitikken 2015 – 2018, at der skal udarbejdes standarder for overgange i børn og unges liv.

Uddrag fra Børne- og familiepolitikken 2015-2018:

Alle børn, der starter i et nyt dagtilbud eller skole eller har brug for hjælp fra Børn og Familie, skal forbinde overgangen eller indsatsen med tryghed, forudsigelighed og anerkendelse.

Vigtige informationer om barnet må ikke tabes i forbindelse med overgangen.

For at sikre helhed i børn og unges liv og trykke overgange fra ét tilbud til et andet er der udarbejdet principper og retningslinjer for den gode overgang. Principperne og retningslinjerne, som er beskrevet i denne folder, er gældende fra og med skoleåret 2016 – 2017.

Der er ikke tale om en udtømmende beskrivelse af de aktiviteter og initiativer, som kan eller bør tages for at sikre gode overgange. Tværtimod er det en forudsætning, at de professionelle selv udvikler samarbejdet om overgangene med udgangspunkt i de lokale forudsætninger.

2. Baggrund og vision

Børn oplever overgange, når de skifter fra et tilbud til et andet og dermed indgår i nye fællesskaber med andre børn og voksne. Overgangen kan bedst beskrives som en *fase*. Det vil sige et forløb udstrakt over tid, hvor barnet og dets forældre først forberedes på overgangen og efterfølgende introduceres til et nyt fællesskab i nye rammer.

Børnene ser som regel frem til overgangen som en spændende milepæl i deres udvikling. Der er imidlertid en risiko for, at overgangen forbindes med utryghed for både børn og forældre, og for at vigtig viden om barnet går tabt. Derfor er det vigtigt at arbejde systematisk med at sikre den gode

overgang. Overgangene involverer ofte mange forskellige samarbejdspartnere, der ikke arbejder tæt sammen i hverdagen. Som følge heraf er der behov for skriftlige retningslinjer og faste rutiner.

Arbejdet med overgange har et dobbelt sigte: Gennem forberedelse og introduktion sikres tryghed hos børn og forældre – og gennem overdragelse af viden om barnet og dets forudsætninger får de professionelle mulighed for hurtigere at skabe læring og trivsel i de nye rammer.

3. Forskellige typer af overgange

De vigtigste overgange er overgangene fra

- Hjem/sundhedspleje – dagpleje/vuggestue
- Dagpleje/vuggestue – børnehave
- Børnehave – børnehaveklasse/SFO
- Børnehaveklasse – 1. klasse
- 3. klasse – 4. klasse
- 6. klasse – 7. klasse
- 9. klasse – 10. klasse/ungdomsuddannelse
- Fra alment tilbud til specialtilbud
- Fra modtageklasse til almenklasse
- Fra specialtilbud til alment tilbud

Endelig er der for nogle børn nogle overgange – skift af dagtilbud eller skole - som ikke knytter sig til bestemte faser i deres liv, men som udløses af begivenheder så som sygdom, flytning, forældres skilsmisse osv.

4. Generelle principper

For det enkelte barn er hver overgang en særlig oplevelse og skal ses og planlægges med respekt for de omstændigheder, der gør sig gældende på det særlige sted og tidspunkt.

Som følge heraf kan der ikke udarbejdes en udtømmende manual for arbejdet med overgange, som giver mening i alle situationer. Ikke desto mindre er der nogle overordnede principper og retningslinjer, som bør gælde dels for overgange generelt dels for særlige typer af overgange.

Det drejer sig især om retningslinjer, som skal sikre, at der bliver taget de nødvendige initiativer således, at barnets "gamle" og "nye" verden kommer til at hænge sammen, og således at såvel barnets, forældrenes og de professionelle perspektiv bliver inddraget.

De følgende principper gælder i sagens natur alene for kommunale og selvejende enheder, det vil sige dagplejehjem, daginstitutioner og skoler. Det er dog håbet, at private dag- og skoletilbud, ungdomsuddannelser m.fl. vil medvirke aktivt til at sikre gode overgange, når man modtager eller afgiver børn fra/til kommunale tilbud.

- Alle professionelle har pligt til at samarbejde om den gode overgang.
- Den afgivende enhed informerer og involverer forældrene og forbereder børnene bedst muligt på overgangen.

- Den modtagende enhed tilrettelægger et introduktionsforløb for nye børn og deres forældre. Det vil sige et forløb, som sigter på at gøre overgangen mere tryk for børnene og deres forældre.
- Kommunale enheder, hvorimellem der er faste tilbagevendende overgange, har pligt til at udarbejde en samarbejdsaftale om fælles overgangsaktiviteter. Samarbejdsaftalen danner ramme om mål og handlinger i overgangsfasen. Den er offentlig tilgængelig, indeholder en tids- og handleplan og fastlægger, hvem der har ansvaret for at tage initiativ til de aktiviteter, der fremgår af aftalen.
- Modtagende enheder kan modtage børn fra forskellige enheder – ligesom afgivende enheder kan afgive børn til forskellige enheder. Som følge heraf kan en modtagende enhed have samarbejdsaftaler med flere afgivende enheder – og en afgivende enhed kan flere aftaler med forskellige modtagende enheder. Det er som udgangspunkt den modtagende enhed, der har ansvaret for at tage initiativ til, at der udarbejdes en samarbejdsaftale.
- Enheder, der indgår i et fast samarbejde, forudsættes løbende at evaluere effekten af samarbejdet og overgangsaktiviteterne.
- Som udgangspunkt skal alle børn – eventuelt sammen med deres forældre – have mulighed for at besøge den modtagende kommunale enhed mindst en gang inden start.
- Den afgivende enhed indhenter forældrenes accept til at overdrage alle relevante oplysninger om barnet til den modtagende enhed.
- Når overgangen involverer enheder uden for Ringkøbing-Skjern Kommune, har lederne af de kommunale enheder – uanset om der er tale om modtagende eller afgivende enheder - et særligt ansvar for at tage initiativ til et samarbejde.

Gældende lovgivning skal naturligvis altid følges – herunder regler vedrørende overdragelse af informationer om barnet.

5. Særlige retningslinjer vedrørende bestemte typer af overgange

Dette afsnit indeholder særlige retningslinjer for de bestemte typer af overgange.

Fra hjem/sundhedspleje til dagpleje/vuggestue

- Inden start i dagpleje/vuggestue tilbydes familien en opstartssamtale, hvor man blandt andet kan aftale et indkøringsforløb. Her er der også opmærksomhed på overlevering af vigtige oplysninger om barnet.
- Efter aftale kan barnet komme på et eller flere korte besøg sammen med en forældre inden starten.
- I vuggestuer får familien/barnet en fast kontaktpædagog.
- Efter ønske kan forældrene få en afsluttende samtale, inden barnet skal i børnehaven.

Fra dagpleje/vuggestue til børnehaven

- Inden start i børnehaven tilbydes familien en opstartssamtale.

- Børnene skal have mulighed for at besøge børnehaven sammen med deres dagpleje- eller vuggestuegruppe inden start.
- Børn, som ikke har mulighed for at besøge børnehaven sammen med en dagpleje- eller vuggestuegruppe, skal have mulighed for at besøge børnehaven sammen med en forældre.
- Medarbejderne i børnehaven forudsættes at orientere sig i data (sprogvurderinger, børneprofiler mv.), som indsamles i dagplejen/vuggestuen og stilles til rådighed for børnehaven.

Fra børnehave til børnehaveklasse/SFO

- I det år hvor barnet fylder 5 år afholdes i god tid en samtale med forældrene i børnehaven. Her søges opnået en fælles forståelse af barnets kompetencer og udviklingsniveau. Det er også her spørgsmålet om eventuel skoleudsættelse tages op.
- Hvis forældrene ønsker, at barnet skal starte i skole i det følgende år, vil barnet indgå i en før-skolegruppe eller i et førskoleforløb, hvor barnet forberedes på skolestart gennem forskellige pædagogiske aktiviteter.
- Der arrangeres besøg mellem før-skolegruppen og den eller de skolerne, som børnene senere skal starte i.
- Børn, som ikke har mulighed for at besøge deres kommende skole og SFO sammen med børnehaven, skal have mulighed for at besøge skolen sammen med en forældre.
- Medarbejdere fra børnehaven deltager i overleveringssamtaler med medarbejdere fra skolen og SFOén.
- Børnehaven gør forældrene opmærksom på, at de efter ønske kan deltage i en individuel overleveringssamtale med repræsentanter fra børnehaven, skolen og SFOén inden skolestart. Samtalen afholdes, når klasserne er dannet.
- I den lokale samarbejdsaftale beskrives det, hvorledes der mellem dagtilbud og skole kan afstemmes forventninger til børnenes udvikling og kompetencer inden skolestart.
- Børnehaveklasselederne forudsættes at orientere sig i data (sprogvurderinger, børneprofiler mv.), som indsamles i børnehaverne og stilles til rådighed for skolerne.
- Skolen inviterer forældre til kommende børnehaveklassebørn til informationsmøde på skolen.

- Forældrene til hvert enkelt barn inviteres efter skolestart til en samtale med børnehaveklasselederen/en repræsentant fra SFO. Denne samtale kan foregå som efterårets skole-hjemsamtale.
- Skole og dagtilbud afholder et årligt evalueringsmøde om samarbejdet om overgange ifølge bestemmelserne i den lokale samarbejdsaftale. Personalet fra skolen giver – om muligt – en tilbagemelding til medarbejderne i børnehaverne om effekten af deres før-skolearbejde.

Fra børnehaveklasse til indskoling

- Børnehaveklasselederne overdrager viden om børnenes lærings- og trivselsforudsætninger til lærerne i indskoling med afsæt i foreliggende data.

Fra Indskoling til mellemtrin

- Lærerne i indskoling overdrager viden om børnenes lærings- og trivselsforudsætninger til lærerne på mellemtrinnet med afsæt i foreliggende data.

Fra mellemtrin til udskoling, når der dannes nye klasser, og elever får en ny skole

- Eleverne på 6. årgang og deres forældre informeres om proceduren for klassedannelsen i foråret i skoleåret forud for overgangen.
- Eleverne på 6. årgang besøger deres nye skole forud for overgangen.
- Overbygningsskolen afholder informationsmøde for elever og forældre.

- Elevernes medbestemmelse er vigtig for at understøtte Børne- og Familiepolitikens og folkeskolereformens mål om styrkelse af trivsel i skolen. Eleverne skal derfor have mulighed for at fremsætte ønske om, hvilke kammerater de gerne vil i klasse med. Skolen tilstræber at efterkomme mindst et af elevens ønsker. Skolelederen træffer endelig beslutning om klassesdannelsen ud fra skolens pædagogiske principper.
- Lærerne på den afgivende skole/årgang samarbejder med lærerne på overbygningsskolen med henblik på at tilvejebringe et godt grundlag for klassesdannelsen.
- Lærerne på den afgivende skole indhenter forældrenes tilladelse til at videregive foreliggende data om den enkelte elevs læring og trivsel mv.
- Overbygningsskolen afholder et introduktionsforløb for de nye 7. klasser.
- Afgivende og modtagende skole kan i forbindelse med overgangen til 7. klasse vælge at benytte ungdomsskolens tilbud om et særligt arrangement med fokus på samarbejde og fællesskab (Adventure Dag)
- Ungdomsskolen er forpligtet på at lave introduktion for elever og forældre til ungdomsskolens fritidsundervisning, valgfag mv. som er en skoleform, der har alle unge fra 7. klasse til 18 år i målgruppen.

Fra 9. klasse til 10. klasse/ungdomsuddannelse

- Alle skoler med overbygning samarbejder med UU om brobygningsforløb og introduktionskurser til ungdomsuddannelserne.
- Alle skoler samarbejder med UU i det obligatoriske emne Uddannelse og Job.
- Lærere og UU-vejledere samarbejder om uddannelsesparathedsvurdering af alle elever i 8. og 9.klasse.
- Lærere og UU-vejledere samarbejder om erhvervspraktik for alle elever i 9.klasse.
- UU-vejledere, forældre og elever udfærdiger i fællesskab en uddannelsesplan for den enkelte ikke-uddannelsesparate elev.
- Som supplement til den almene brobygning til ungdomsuddannelser, kan overbygningsskoler benytte sig af ungdomsskolens særlige valgfagstilbud på ungdomsuddannelser for elever i 7.-9.kl.

- Der skal i udslusning og udskoling fra specialcentre og –skoler lægges særlig vægt på uddannelsesvejledning, da eleverne i disse tilbud ofte ikke umiddelbart er fundet uddannelsesparate.

Fra almen- til specialtilbud og vice versa

- Inden forældrene beslutter sig for at sige ja til et specialtilbud, skal de have mulighed for at deltage i et møde med repræsentanter for ledelsen af specialtilbuddet.
- Inden et barn starter i et specialdagtilbud, i et specialcenter eller i en specialskole skal barnet have haft mulighed for at besøge tilbuddet sammen med sine forældre.
- Specialtilbuddet tilrettelægger et særligt introduktionsforløb for barnet.
- Når et barn overgår fra et specialtilbud til alment tilbud aftales ligeledes et særligt introduktionsforløb med deltagelse af medarbejdere fra såvel specialtilbuddet og almentilbuddet.
- Afgivende tilbud tager, efter at beslutning i visitationsudvalget er truffet, kontakt til modtagende tilbud med henblik på at foranstalte et professionelt overleveringsmøde, hvor alle relevante fagpersoner omkring barnet deltager.

Fra ung til voksen (for unge med sociale problemer, handicap eller funktionsnedsættelse)

- I god tid inden den unge fylder 18 år yder Børn og Familie rådgivning og informerer den unge og hans/hendes forældre om mulighederne for støtte fra kommunens øvrige afdelinger – herunder fra Ungdommens Uddannelsesvejledning, Beskæftigelse, Sundhed og Omsorg og Handicap og Psykiatri.
- Børn og Familie har ansvaret for at udfærdige dagsorden til et overleveringsmøde med relevante samarbejdspartnere – herunder kommunens øvrige afdelinger. De aftaler, der indgås på mødet, føres til referat.
- Børn og Familie tager initiativ til et netværksmøde med deltagelse af den unge og den unges forældre samt relevante samarbejdspartnere.

På mødet udarbejdes en tidsplan for afklaringen af spørgsmål vedrørende forsørgelse, uddannelse, bolig, økonomi, eventuelt værgemål mv. i samarbejde med de relevante afdelinger.

- Ungdommens Uddannelsesvejledning udfærdiger dagsorden til overleveringsmøde for unge, som ikke har en sagsbehandler hos Børn og Familie, men som potentielt får støttebehov som voksen. Forud for dette møde informeres fra Ungdommens Uddannelsesvejledning om støtte fra kommunens afdelinger. Ydermere indhentes samtykkeerklæringer. Til overleveringsmødet deltager Beskæftigelse og Handicap og psykiatri. De aftaler, der indgås på mødet, føres til referat.

Overgange for flygtninge og indvandrere

Børn af flygtninge og indvandrere er i en særlig udsat situation, fordi de og deres forældre ikke er dansk-talende og ofte har en anden kulturel baggrund. Derfor er der ekstra grund til at være opmærksom på at sikre gode overgange, uanset om der er tale om overgange til/fra dagtilbud eller modtageklasse. Dette indebærer blandt andet, at personalet i Dagtilbud og Undervisning i samarbejde med Integrationsafdelingen skal sikre sig, at forældrene har modtaget den nødvendige information om dagtilbud og skoler i Ringkøbing-Skjern Kommune og om overgange i tilknytning hertil.

Det pædagogiske personale skal sikre sig en særlig opmærksomhed i forhold til såvel det faglige, det sociale og kulturelle.

Ved overgangen fra modtageklassen til almen-skolen skal der afholdes de nødvendige samtaler mellem skolen og forældrene.

Øvrige overgange

Børn og unge kan opleve mange andre overgange end de, som er nævnt her.

Det er således tilfældet, hvis et barn skifter dagtilbud eller skole i forbindelse med, at familien flytter bopæl. Der kan også forekomme overgange internt i dagtilbuddet eller skolen, hvor barnet får nye pædagoger/lærere og/eller kammerater. Det sker f.eks. i børnehaven ved overflytning til en ny stue for før-skolebørn og ved overgangen fra en årgang til den næste i skolen. Også i disse tilfælde er det vigtigt at være opmærksom på børnenes trivsel og læring og at overlevere foreliggende data om børnene.

Den afgivende enhed kontakter i samarbejde med forældrene den modtagende enhed og aftaler nærmere, hvad der kan gøres for at sikre en god overgang.

Den modtagende enhed tager om muligt kontakt til den afgivende, hvis man ikke har modtaget en henvendelse herfra.

FÆLLES BØRNE- OG UNGESYN

FORMALISERET SAMARBEJDE MELLEM
FAGPROFESSIONELLE ENHEDER/HELHEDER

BARNET I LÆRING OG TRIVSEL

- Vores praksis tager afsæt i systemiske, anerkendende og narrative perspektiver

RAMMEN OM:

MÅL & HANDLING

I OVERGANGSFASEN

- Vi har blik for overgangsfasens før og efter

- Vi forpligter hinanden gennem lokale aftaler

- Vi forpligter hinanden på løbende udvikling og evaluering

- Vi sætter barnets stemme i spil

- Vi overleverer alle relevante data

- Vi sikrer barnets deltagelse i relationer og i fællesskabet

- Vi skaber helhed, sammenhæng og tryghed

- Vi inddrager forældrenes perspektiv og værdier

FORÆLDRESAMARBEJDE